

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Současná malba jako nedílná součást života

Evelína Vaněčková

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Malba

Diplomová práce

Současná malba jako nedílná součást života

Evelína Vaněčková

Vedoucí práce: Doc. ak. mal. Aleš Ogoun

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

podpis autora

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1-2
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE.....	3-5
3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY.....	6-8
4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	9-10
5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	11
A) Knižní a periodická literatura.....	11
B) Internetové zdroje.....	11
6 RESUMÉ	12
7 SEZNAM PŘÍLOH	13-24

Chtěla bych poděkovat ateliéru a Doc. ak. mal. Alešovi Ogounovi za jeho vedení. Své rodině za podporu při studiu a svým přátelům za uklidnění ve složitých situacích.

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V průběhu magisterského studia malby mé práce dosáhly určitého vývoje i v kontextu malířské scény. Vyústěním je má diplomová práce, která se zabývá současnými tendencemi v malbě. Práce jsou tak oproti bakalářskému studiu více otevřené k okolnímu světu a přesáhly komfortní zónu mého osobního prostoru. Je to dané také otázkou, která nad námi při konci studia visí, nejasnou budoucností a nejistotou, která nás malíře bez ustání dohání.

Za dobu svého šestiletého studia jsem prošla tvořivým a úspěšným obdobím, které se střídalo s horšími pracemi a neustálým hledáním. Tyto výkyvy chápu jako přirozený proces, který je potřebný k nalézání nových cest. Je až příliš snadné najít si fungující cestu a v té pohodlně přečkat. Své největší posuny nacházím právě ve chvíli, kdy po šlápnutí vedle najdu ten správný směr ke své tvorbě. Za svůj největší úspěch považuji skálu, kterou jsem vytvořila ve druhém ročníku. Sedělo mi zadání extrémní malba a dostatečně dopředu jsem promyslela svůj projekt, takže jsem si mohla zažádat o grant, bez kterého bych tak velkoformátovou malbu nemohla uskutečnit. K namalování skály mne vedlo mé nadšení v horolezectví a plenérovou malbu. Strávila jsem dva týdny na sympoziu v Nečtinách u Kozelky, kde jsem každý den nosila kus srolovaného plátna s barvami v krosně na stolovou horu k mé vybrané skále. Tam jsem celý den malovala a plátno si opět odnesla nazpět. Dalo by se říci, že celé dva týdny na mně působily jako forma meditativního očištění. Dny jsem trávila sama ve skalách, v přírodě. Vznikl film, který dokumentuje jeden den z malování skály. Namalování skály má pro mne hluboký osobní význam a prozatím je to práce, kterou jsem si nejvíce užila.

Jako své sejítí z cesty беру půlroční studium v Rumunsku, kde jsem byla též ve druhém ročníku. Ve svých těžkých osobních nesnázích jsem nebyla schopná se soustředit na svoji tvorbu. Malovala jsem pod nátlakem, velmi ztěžka. Ztracená jsem hledala východiska a trochu klidu, což se mi v Rumunsku nepodařilo najít. Bylo to pro mne obohacující období, které se mi ale zúročilo až ve chvíli, kdy jsem začala hledat ty cestičky zpět. Více si díky tomu užívám práci na své diplomce a zase o něco lépe vím, jak pracovat, aby se mi takové tvůrčí krize stávaly co nejméně.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

Téma jsem vybrala na základě zkušeností z ostatních prací, aby bylo co nejobecnější a mohla jsem se v něm realizovat v kontextu mé práce. Současná malba je pro mne nejčastějším zdrojem inspirace a myslím si, že je důležité se v tomto směru orientovat. Z mých předešlých prací je doufám znát, že malba se nedílnou součástí mého života už stala. Otázkou je, jako moc velkou roli hraje v životě lidí ostatních a v naší společnosti. Jako první jsem začala přemýšlet nad přehlceností, kterou jsem sama na sobě pocítila. Je těžké se soustředit a věnovat svoji plnou pozornost, když člověk vidí přes den tisíce obrazů. Stačí zadat správný hashtag na instagramu a sypou se na nás stovky současných obrazů, ilustrací, instalací, grafiky. Párkrát jsem se dostala do takové fáze, že jsem odmítala koukat na jakákoliv výtvarná díla. Nedokázala jsem zpracovávat množství a říct, zda se mi něco líbí, či ne. V tom množství to pozbývá smyslu, jelikož nedokážeme určit, co na nás opravdu působí. Východiskem by bylo diváka na týden zavřít do temné komory a pak před něj obraz postavit aby byl maximálně koncentrovaný. To je ale pro mě momentálně téměř nemožné, na to nemám tolik zapálené obdivovatele.

Přirozeným manévrem v přehlceném materiálním světě je návrat k jednoduchosti, základům, trvalosti. Tyto tendence jsou znát v každém odvětví. Od módy až po úklid domácnosti. To mě přivedlo k úvahám věnovat se ve své práci odpadu, skládkám, dopadu civilizace na naši planetu jako krásnou metaforu v souvislosti se směrem, kam se trendy v umění posouvají. Nechci se ale ve své práci zabývat trvalou udržitelností a globální pohled na umění v širším měřítku mě naprosto vyděsil a tím se zablokovala moje

schopnost to nějak smysluplněji malířsky pojmout. Snahy obsáhnout, jak to s naší civilizací je, jsou bláhové z pohledu jedné mladé studentky. Poslouchala jsem šestihodinové přednášky o současné malbě, kdy ve výsledku člověk stejně došel k názoru, že lepší bude prostě vstát a něco namalovat, než tu o tom celý den debatovat. Proto jsem se rozhodla tento směr opustit a vrátit se spíše k více osobním záležitostem.

Zkoumala jsem, co baví mě, jaké téma mě životem provází a co pro mě malba vůbec znamená. První sérii obrazů budu věnovat této myšlence. Opustila jsem všechny debaty, instagramy, galerie, zaklapla jsem notebook, přestala přemýšlet a začala malovat. Podle citu. Podle toho co cítím, když odjedu pryč z města, spím pod hvězdami, koupu se v řece. Jím houby z lesa a jablka, která najdu na stromech u cesty. Návrat ke stálosti a jednoduchosti, která je neměnná. Možná to bude znít pateticky, ale o této sérii bych řekla, že je namalována srdcem. Ta druhá rozumem.

Narazila jsem na názor, že v dnešní době už není důležité, co na obraze je. Vše už jsme viděli a nic nás nepřekvapí, když na nás ve 4D kině skáče Godzilla, návštěva muzea umění už nás nemůže nijak překvapit. Důležité je, aby byl obraz zhotoven z kvalitního rámu, plátna a barev, které svojí barevnost nezmění ani za tisíc let, zda opravdu fyzicky vydrží. Jsou prý galeristé a sběratelé, pro které je tento faktor důležitý. To jsou témata, která dokáží rozohnit nejednu debatu o umění. Nemyslím si, že by to byla pravda. Kresba na kousku papíru od Adrieny Šimotové není méně cenná než malba olejem od Jana Preislera.

V Rumunsku průměrný student za semestr namaloval až 70 obrazů. Já si myslím, že to není třeba. Množství nám v hledání

kvality nepomůže a v kontextu dějin umění jsou důležitější jiné priority. Po důkladnějším zkoumání jsem dospěla k názoru, že mnoho současných studentů malby se dá zařadit do kategorie „buduj své umění jako svojí značku“. Dalo by se sepsat několik důležitých bodů, kterých by se měl mladý člověk držet a stát se tak trendy umělcem. Základem je velmi mnoho malovat, používat jasné, zřetelné barevnosti, které budou diváka přes displej stimulovat jako malé dítě. Sledovat současné trendy jak v malbě, tak v módě, reklamě, hudbě či celkově v životním stylu. Posledním a možná nejdůležitějším bodem je pak dobrá sebe prezentace a marketing. Je to forma takového konzumního umění. Rychlá doba vyžaduje být efektivní, hodně se angažovat a hlavně být vidět. Podrobnější zkoumání tohoto fenoménu mne dovedlo k názvu Zombie Formalismus. Jedná se o všestrannou procesuální tvorbu, ničím nezátíženou abstraktní malbu, které jsou mnohonásobně zředěné a pozbývají jakéhokoliv smyslu. Zombie jako ožívání avantgardních abstraktních umělců a formalismus jako zdůrazňování tvaru na úkor obsahu. V dnešní době konzumního diváka jsou to obrazy, které nijak intelektuálně nezátíží. Mají pouze jednu obrazovou rovinu a to formální. Umění pro nenáročného diváka.

Jeden z nejznámějších malířů tohoto směru se jmenuje Lucien Smith. Jeho dílům za posledních pár měsíců vzrostla hodnota o několik stovek tisíc dolarů. Je to krásný příklad toho, jak v dnešní době tento směr funguje. V českých vodách se stačí podívat na vítěze ceny kritiků za poslední léta. Najdeme zde stejný formát a nutí mě to k zamyšlení, zda opravdu tohle naše doba vyžaduje. Není mi stále zcela jasné, zda je možné tento trend brát pouze jako vypočítavost. Proto jsem se rozhodla to sama vyzkoušet.

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Trvalo mi velmi dlouho, než jsem se dobrala ke své finální vizi a koncepci. Od zadání tématu jsem přemýšlela a psala texty. Na začátku roku už jsem měla celkem slušnou zásobu textu na sepsání teoretické práce o své rozpolcenosti, co se týče současného umění. Po měsících zkoušení, malování a hlubokého přemýšlení jsem se konečně chytla tématu, který mne zaujal a naplnil mojí vidinu práce, která mne bude bavit. A v tom okamžiku začal proces vytváření prací, které prezentuji.

Prošla jsem si své dosavadní práce a utřídila si, kde jsem pochybila a kde naopak jsem se svými malbami spokojená. Tím jsem si také vytyčila směr, kterým jsem se chtěla ubírat. Začala jsem jednoduchými kresbami tuší. Jen vteřinové nahození myšlenky či nápadu. Malý bloček, který jsem měla stále po ruce. Vycházela jsem z věcí, které teď řeším, v myšlenkách se mi vrací. Z představ, které jsou mi blízké a mám je ráda. Pomalu jsem přidávala a vzala si štětec. Obrazy, které mi byly nejsympatičtější, jsem nakreslila znovu, tentokrát lavírovanou kresbou. I ty jsem vyselektovala a výběr namalovala v barvě akrylem na papír. Šlo už o promyšlenější nápady, kde jsem řešila jak motiv, tak barvu s kompozicí. Tímto nenásilným způsobem jsem si vytvořila návrhy na první sérii obrazů, ze kterých jsem potom u maleb vycházela.

V této sérii jsem se rozhodla udělat si vlastní rámy, abych podpořila její osobitost. Výrobou vlastních rámu prohloubím cit, který k danému obrazu mám. Věřím tomu, že předávám svou energii dílu od samého začátku. Práce s materiálem má pro mě větší cenu, než když dostanu napnuté plátno a v podstatě začnu pracovat na

polotovar. Tvorbu rámu a napínání plátna počítám jako součást procesu. Dále tato série pokračovala velmi klasicky, důležitá pro mne byla hlavně malba a mé vyjádření skrze ní. Žádné další věci okolo, žádné rozptylování, čistá malba akrylem a olejem.

Má druhé série vyžadovala přesně opačný druh přemýšlení. Měla jsem jasnou představu, jak by měla vypadat. Předem jsem si určila velikosti formátu a objednala vše potřebné. Za týden mi vše přivezl poslíček do ateliéru a já mohla začít malovat. Hledala jsem abstraktní motivy, které by byly líbivé a zároveň pro malbu něčím zajímavé. Rozhodla jsem se obě série propojit „oslím můstkem“, což jsou svetry z Bolívie značky Pacha Mama. Mám je ze secondhandu a v naší rodině máme těchto svetrů asi osm. S Bolívií nemáme nic společného, ale máme rádi pestré a barevné vzory. Právě tyto vzory jsem si vybrala jako motiv pro svojí sérii. Zombie formalismus je o znásobeném zředěném umění a tyto vzory jsou toho krásným příkladem. Je to čistá povrchní záležitost ovlivněná tím, že se mi něco prostě líbí. Vůbec nezáleželo, jak tyto obrazy budou vypadat, nešlo o žádné úsilí, vlastně to byla celkem uvolňující práce. Odpoutat se od svých malířských ambicí a řešit pouze barvené plochy.

Vzory jsem si nejdříve vyzkoušela na menších deskách, které jsem seřadila vedle sebe a začala postupně vyhazovat ty, které se mi nelíbily. Výsledných 8 skic jsem převedla na velká plátna. Celá tato posedlost současnou malbou a Zombie Formalismem vygradovala návštěvou malíře, kterým jsem se v tomto směru nechala nejvíce inspirovat. Vítěz ceny kritiků za rok 2016 Martin Lukáč. On sám se oproti Zombie Formalismu vymezuje, z jeho přednášky jsem pochopila, že takové věci pro něj nejsou důležité.

Zároveň ten den proběhla v Plzni vernisáž s výběrem z mladé, malířské tvorby. Byly zde jména jako Julius Reichl, Sofie Švejdová či Roman Výborný. Abstraktní, drzí malíři, kterým to funguje, prodávají se. Byla jsem velmi ráda, že jsem se s nimi mohla setkat, popovídat si a udělat si sondu i do tohoto světa. Zároveň mě jejich práce a přístup k ní přesvědčil, že to není zbytečné. Sice ještě nevíme, jak tato etapa mladé malby obstojí v kontextu historie dějin umění, ale v tomto směru si nemůžeme být jistí vůbec ničím.

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Diplomová práce se skládá ze dvou sérií obrazů. První série reflektuje jednu část současné malířské tvorby, obsahuje 8 obrazů. Znázorňuje výběr motivů z bolivijských svetrů. Jsou barevně jednoduché, výrazné. Druhá série reflektuje mojí osobní, dosavadní tvorbu. Obsahuje také 8 obrazů různých formátů. V obou sériích používám už našepsované bavlněné plátno. Obrazy se nesnaží působit objektivním dojmem, spíše osobním vhladem do současné situace. Každá série se instaluje zvlášť aby vynikla rozdílnost mezi nimi. Technologie a materiály se nijak neliší od mé předešlé tvorby. Spíše jsem se držela svých osvědčených postupů. Novinkou pro mě byla výroba vlastních širokých rámu ze smrkových prken. Jsou různé šířky a dovolují mi malovat i z bočních stran obrazu.

Tato práce má velký přínos nejen v mém osobním rozvoji a chápání současné malby, ale troufám si říci, že i pro lidi v mém bezprostředním okolí. Mnoho mých kamarádů malířů nad těmito trendy přemýšlelo, někteří se jich dokonce ve své tvorbě dotkli, ale až díky této diplomové práci jsme rozvířili debaty nad tím, co to pro nás opravdu znamená. Zda je nutnost se věnovat efektnímu abstraktnímu formalismu, abychom v našem oboru uspěli. Zda se ještě dá prorazit klasickou malbou. Z návštěv galerií, z výsledků malířských soutěží je jasné, že společnost, která se pohybuje v umění, vyžaduje v malbě přesahy konceptuální, instalační. Někdy až s podivem dovede kurátorka z pouhých skvrn na plátně „vzobnout“ hluboký životní příběh, který se v barevných plochách rozeznává například v podobě fóliového vlepeného pásku. Klade pak důraz při vysvětlování na to, aby každý pochopil, že ten fóliový

pásek má své určité místo, svůj jasný důvod a příběh, který naprosto vystihuje autora. Když s vámi potom autor stojí před galerií se sklenkou vína, řekne vám, že se mu ten pásek prostě jen líbil, tak ho tam někam nalepil. Pokud chceme v dnešním světě galerií uspět, musíme být sebejistí, malovat, vystavovat, ukazovat se. Romantická představa umělce zašitého v ateliéru už je přežitá. Teď se počítají shlédnutí na internetu a zapálenost v mezioborových aktivitách. Člověk se může rozhodnout, zda zapluje do tohoto úspěšného světa, či bude vyčkávat, až nadejde chvíle i pro klasičtější způsoby malby (nemyslím nudné). Až cenu kritiků vyhraje někdo, kdo maluje štětcem na plátno a bude to stačit.

Krásně tuto myšlenku vystihuje dopis Sol Lewitta pro Evu Hesse, kterým bych chtěla tuto práci uzavřít. Myslím si, že symbolicky přesně vystihuje celý proces mé diplomové práce. Promlouvá ke mně ve smyslu, že není důležité se někam myšlenkově radit. Že není správné vypočítávat úspěšnost svých maleb. Že je správné se věnovat své tvorbě jak na intelektuální, tak na povrchní úrovni. Důležitý je balanc. Jako kdyby tento dopis měl být určený mě.

„Nauč se celému světu čas od času říkat “Nasrat”. Máš na to naprosté právo. Prostě přestaň přemýšlet, hloubat, obávat se, podezřívat, lámat si hlavu, pochybovat, strachovat se, trápit se, doufat ve snadná řešení, bojovat, hekat, zmatkovat, toužit, drásat se, hučet, fučet, mumlat, brumlat, cumlat, stěžovat si, sténat, říkat nesmysly, trápit se blbostmi, handrkovat se, strkat všude nos, všude se cpát, ukazovat prstem, zdráhat se, koukat zle, bratříčkovat se, snažit se, pídit se, špinit se, mořit se, prostě pachtit se, pachtit, pachtit sama sebou. Na to zapomeň a prostě PRACUJ. Netrap se, že to není “správné”. Vytvoř si prostě to své vlastní nesprávné.“¹

¹ Sol LeWitt

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) Knižní a periodická literatura

HICKS, ALISTAR. *Průvodce světem současného umění*. 1.vyd.

Praha: Albatros, 2017. ISBN 978-80-7473-558-5

KIMMELMAN, MICHAEL. *Mistrovské dílo náhody*. 1.vyd. Zlín:

Kniha Zlín, 2017, ISBN 978-80-7473-520-2

GOMBRICH, E.H. *Příběh umění*. 2. vyd. Praha: Argo, 2003,

ISBN 80-204-0685-9

ESPEJO, DENISE. *El textil tridimensional: la naturaleza del tejido como objeto y como sujeto*. 1. vyd. La Paz: Ilza, 2013.

ISBN 978-99954-844-1-5 .

B) Internetové zdroje

<http://artalk.cz/2016/06/14/kdyz-soucasna-abstrakce-nema-co-nabidnout/>

<https://www.youtube.com/watch?v=2JUqbFP2Rzg&t=3291s>

12 RESUMÉ

The theme of my diploma work is called “Contemporary painting as an important part of life”. The output of my diploma thesis is two series of paintings. I want to show two different options to look on contemporary art.

The first series is my personal view. At first, I was looking for continuity with my previous work. My old paintings are reflected in my first series. I painted my experiences, memories which were transformed into short scenes in my mind. I was not thinking about the art scene, I did not watch any art discussions, internet or galleries. I closed my notebook and I started to paint according to my emotions. The motives are from nature, I was trying to get back and find stillness and simplicity.

The second series is about one specific movement in contemporary art called “Zombie Formalism”. It is an empty abstract art which is being reused without any sense. These painting are for an unpretentious observer. I chose Bolivian textile patterns as a motive. They are simple in colour and very bright.

I used mostly acrylic paints and cotton canvas. Together I painted 16 paintings, 8 in each series. They are installed separately.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Malba vlastní – Skála

Příloha 2

Skici vlastní

Příloha 3

Skici vlastní

Příloha 4

Malba vlastní – Spáči

Příloha 5

Malba vlastní – Borůvky, hrnek

Příloha 6

Malba vlastní – Párky v ešusu, blešák

Příloha 7

Malba vlastní – Pepa peče párky, kamarádky

Příloha 8

Malba vlastní – Bolivijské vzory

Příloha 9

Malba vlastní – Bolivijské vzory

Příloha 10

Fotografie vlastní – Práce v ateliéru

Příloha 11

Fotografie vlastní – návštěva Martina Lukáče

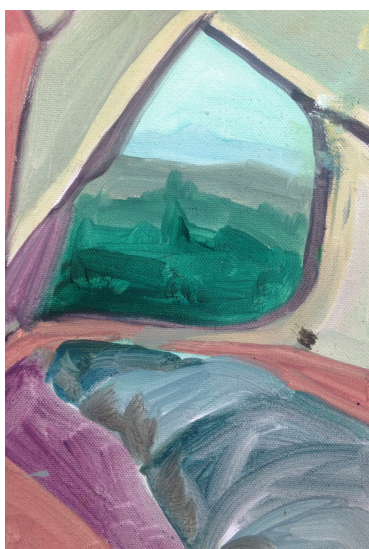
Příloha 1

Malba vlastní – Skála

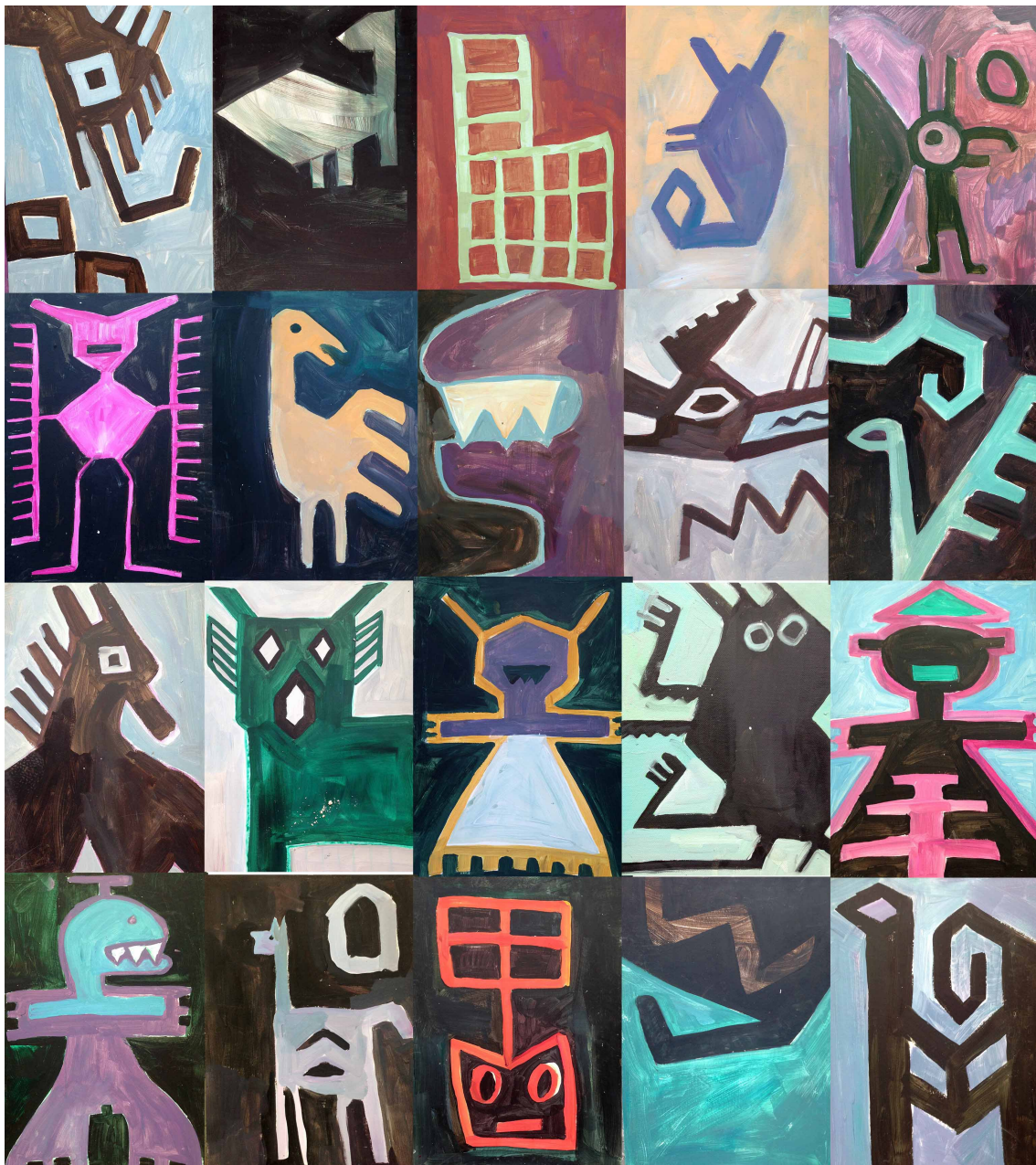

Příloha 2

Skici vlastní

Příloha 3
Skici vlastní

Příloha 4

Malba vlastní – Spáči

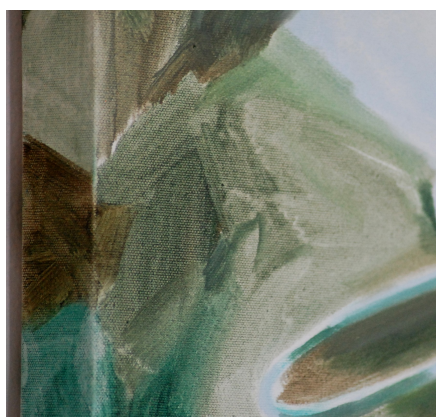
Příloha 5

Malba vlastní – Borůvky, hrnek

Příloha 6

Malba vlastní – Párky v ešusu, blešák

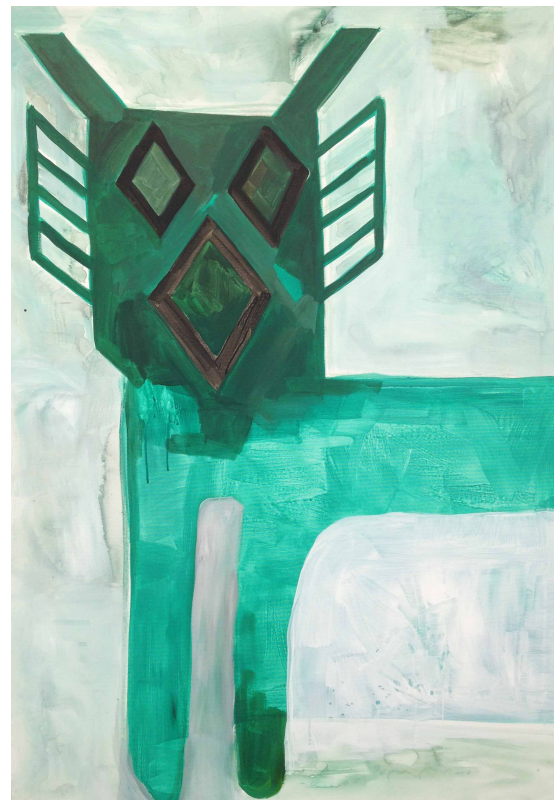
Příloha 7

Malba vlastní – Pepa peče párky, kamarádky

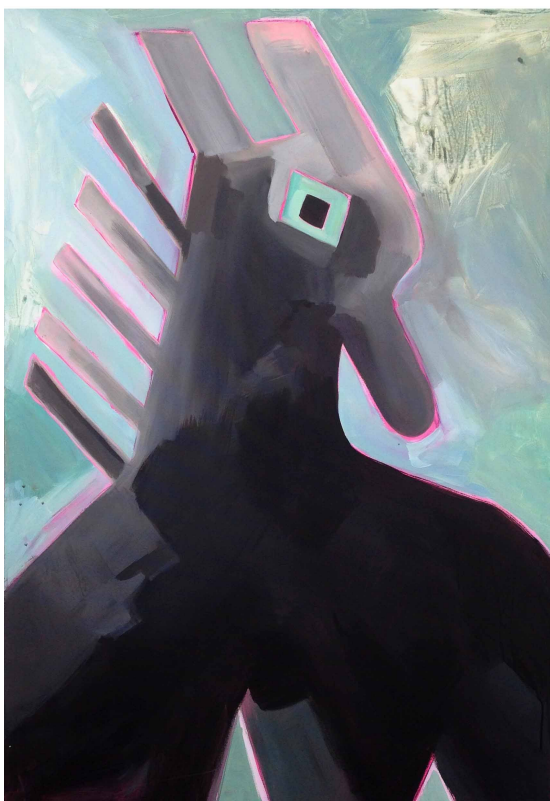
Příloha 8

Malba vlastní – Bolivijské vzory

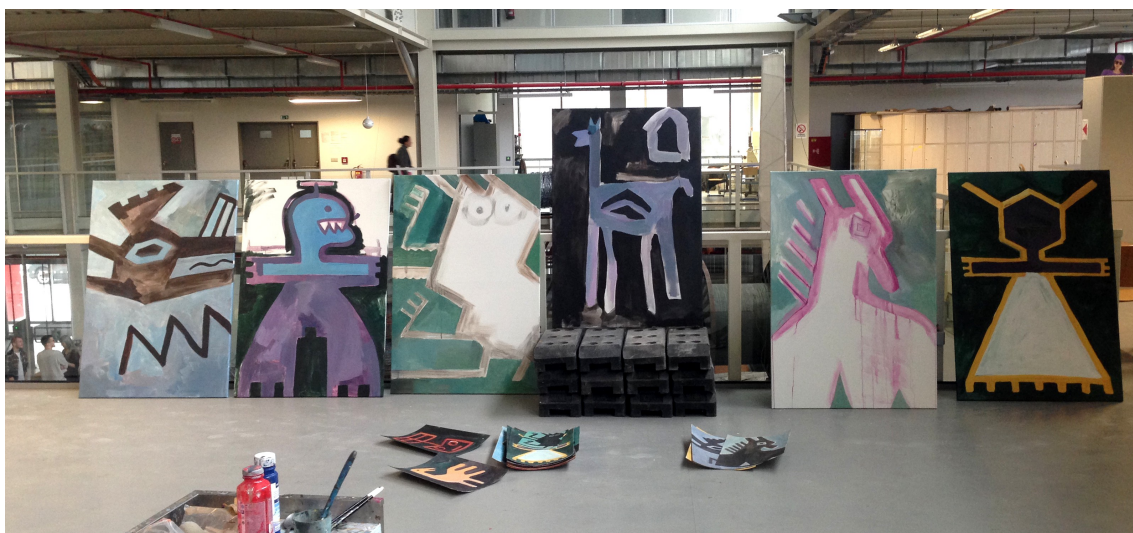
Příloha 9

Malba vlastní – Bolivijské vzory

Příloha 10

Fotografie vlastní – Práce v ateliéru

Příloha 11

Fotografie vlastní – návštěva Martina Lukáče

